

Tärkeimmistä vireillä olleista suunnittelutoista mainittakoon seuraavat rakennuskohteet:

- yleisen kunnallishallinnon rakennukset: Finlandia-talon kongressisiipi, Hietaniemen virastotalo, Meilahden taidekokoelmarakennus, kolmen paloaseman muutos-, lisä- ja perusparannustyöt, Viikin ja Lauttasaaren puhdistamojen ja Kyläsaaren jätteenpolttolaitoksen laajennustyöt, Herttoniemen poliisiasema ja kirjastokeskus, Esplanaadikappelin ja Pakin talon aittojen restaurointi sekä Pohjois-Haagan, Kannelmäen ja Malminkartanon rautatieasemat *Yleissuunnittelujaos*
- sairaalatoimen rakennukset: Nikkilän, Röykän, Auroran lastenpsykiatrian, Marian, Lauttasaaren, Kivelän ja Laakson sairaaloiden perusparannus-, muutos-, laajennus- tai uudisrakennustyöt *Sairaalasuunnittelujaos*
- huolto- ja lastensuojelutoimet: Roihuvuoren, Kontulan ja Koskelan vanhustentalot, asunnottomien miesalkoholistien ensisuoja, Koskelan sairauskoti, Killinmäen keskuslaitos ja Tervalammen henkilökunnan asuintalo sekä Sofianlehdon vastaanottokodin perusparannus- ja muutostyöt *Sosiaalitoimen rakennusten suunnittelujaos*
- lasten päivähoitotoimi: Roihuvuoren II, Koulutanhuan, Vesalan, Sepänmäen, Leppäsuon, Lauttasaaren II, Pajalahden, Kontulan III ja IV, Itä-Pakilan, Myllypuron II, Koskelan II, Konalan, Vuosaaren II, Mellunmäen, Paloheinän II ja Tapaninvainion II lasten päiväkodit sekä Vuosaaren, Kontulan, Myllypuron ja Jakomäen leikkikenttärakennukset *Lasten päiväkotien suunnittelujaos*
- opetus- ja urheilutoimet: Sepänmäen, Jakomäen, Itä-Pakilan, Koskelan, Pihlajiston ja Keinutien kansakoulu sekä Herttoniemen ammattikoulu, Laajasalon kirjasto- ja nuorisotalo, Talin urheilupuiston jalkapallohalli, Oulunkylän urheilupuiston huoltorakennus sekä Pirkkolan jäähalli *Ystöpäällikön johdolla*
- korjaus- ja perusparannustyöt: lausuntoja annettiin 272 ja lopullisia suunnitelmia laadittiin 66, joista huomattavimpia muutostöitä olivat Helsinginkatu 24, Hietaniemenkatu 4, Kunnalliskodintie 4, Sofianlehdonkatu 8, Sofiankatu 4 ja Aleksanterinkatu 1. *Korjaustöiden suunnittelujaos*

Rakennussuunnittelutoimisto

Toimistoon kuului kolme jaosta: ennakkosuunnittelu- ja valvontajaos, rakennussuunnittelujaos sekä väestönsuojelujao.

Toimisto hoiti omana työnä 70 kohteen rakennesuunnittelun, joista suuri osa oli pieniä korjaus- ja perusparannustöitä, sekä 26 ulkopuolisen suunnittelutyön valvonnan. Omia kartoitus-, pohjantutkimus- ja rakennusten mittaustehtäviä oli yht. 25. Eri työvaiheissa olevista 18 yleisistä tai yhteisistä väestönsuojista valmistui kertomusvuonna Myllypuron suoja ja rakenteilla olivat Tähtitorninvuoren, Dagmarinkadun, Arkadianmäen ja Itä-Pasilan väestönsuojat. Lisäksi valmistuivat konsulttityönä tehdyt Länsi-Pasilan VSS-selvitys sekä Kampin kalliosuojaselvityksen II vaihe.

Talorakennusosasto

Henkilökunta ja organisaatio

Osaston päällikkönä toimi talorak.pääll. Lasse Juvonen ja henkilökuntaan kuului kertomusvuoden lopussa 30 vak. viranhaltijaa ja 100 työsopimussuhteessa olevaa toimihenkilöä, joista 7 dipl.insinööriä, 17 opistoinsinööriä ja 67 teknikkoo. *Henkilökunnan lukumäärä*

Osaston toimijako oli seuraava:

- uudisrakennustoimisto, päällikkönä dipl.ins. Erkki Raimovaara
- korjaustoimisto, päällikkönä ins. Klas-Erik Blomquist
- koneteknillinen toimisto, päällikkönä dipl.ins. Jaakko Koskinen

Lisäksi oli talorakennus- ja talosuunnitteluosastolla yhteinen kirjaamo, laskentajaos ja kirjanpitojaos.

Osaston työmailla oli kertomusvuoden alussa 924 ja vuoden päättyessä 1 104 työntekijää (urakoitsijat mukana lukien).

Toiminta

Uudisrakennus- ja korjaustoimisto

Uudisrakennustyöt

Rakennustoimintaan vaikutti alkuvuodesta vallinnut yleinen korkeasuhdanne. Osastoilla oli vaikeuksia teknillisen työnjohtohenkilökunnan saamisessa, joten toiminnan tehokkuus kärsi. Osasto käynnisti yhdessä talosuunnitteluosaston kanssa talorakennustoimintaa koskevan tuotantoteknisen suunnittelun ja toiminnan ohjausmenettelyn kehittämisyhteistyön. Samoin osasto osallistui koko viraston laskentatoimen kehittämishankkeeseen.

Uudisrakennushankkeet toteutettiin joko omaa työvoimaa tai urakoitsijaliikkeitä käyttäen.

Korjaustyöt

Korjaustoimisto suoritti kaupungin kiinteistöjen peruseränus- ja vuosikorjaustyöt suurimmaksi osaksi omaa työvoimaa käyttäen.

Määrärahojen käyttö työkohteittain

Talorakennusosaston työkohteisiin käytettiin määrärahoja kertomusvuonna ja edellisenä vuonna hallintohaaroittain seuraavasti:

	1974 mk	1973 mk
Yleisen kunnallishallinnon rakennukset	21 944 980	9 635 339
Oikeus- ja järjestystoimen rakennukset	—	313 440
Palotoimen rakennukset	7 025 091	5 871 390
Terveystoimen rakennukset	117 233	—
Sairaaloimen rakennukset	6 860 407	6 869 498
Lasten päivähoitorakennukset	5 708 795	2 298 547
Lastensuojelutoimen rakennukset	280 123	916 796
Huoltotoimen rakennukset	13 688 366	10 361 249
Kansakoulujen rakennukset	4 007 797	2 225 768
Ammattioppilaitosten rakennukset	191 216	469 624
Työväenopistojen rakennukset	11 608	—
Kirjastorakennukset	1 349 528	137 246
Museorakennukset	15 536	62 905
Nuorisotoimen rakennukset	12 475	14 162
Erinäiset rakennukset	13 608 672	12 102 522
Urheilu- ja retkeilytoimen rakennukset	807 856	821 476
Väestönsuojat	10 939 441	6 086 999
Eri laitosten laskutetut vuosikorjaukset	7 022 994	3 594 821
Eri laitosten laskutetut peruskorjaukset	10 687 382	2 699 754
Yhteensä	104 279 500	64 481 536

Tärkeimmät kertomusvuoden aikana valmistuneet kohteet ja vuoden lopussa käynnissä olleet kohteet selviävät seuraavista luetteloista:

Rakenteilla olleet työt

Kertomusvuoden alkaessa tekeillä olleet uudisrakennus- ja saneeraustyöt

	m ³	
<i>Urakalla</i>		
Finlandia-talo II rakennusvaihe	26 330	
Kontulan vanhustenhuollon asuinrakennus	11 790	
Pirkkolan jäähalli	45 380	
Tervalammen työlaitos, asuinrakennus	1 170	
Jakomäen kansakoulun lisärakennus	3 600	(Jatkuu)

	m ³	m ³	m ³
Esplanadikappelin saneeraus	5 700		
Nikkilän sairaala, rakennus 10 saneeraus	19 540		
Mellunmäen lastentalo	3 980		
Kontulan III lasten päiväkoti	3 890		
Sepänmäen lasten päiväkoti	1 071		
Vesalan lasten päiväkoti	1 071		
Koskelan korttelikoulu ja LPK	7 800		
Vuosaaren leikkikenttärakennus	545		
Kannelmäen asema	1 650		
Pohjois-Haagan asema	5 650		139 167

Väestönsuojat

– Dagmarinkadun väestönsuoja	55 000		
– Tähtitorninvuoren väestönsuoja	30 000		
– Eduskuntatalon väestönsuoja	7 000		
– Itä-Pasilan väestönsuoja	70 000		

yhteensä 162 000

Osaston omana työnä

Kontulan vanhustenhuollon keskus	40 100		
Virastotalo, Hietaniemenkatu 9	26 190		
Jätteenpolttolaitoksen laajennus	36 360		
Kallion paloaseman laajennus	52 800		
Maaliikennekeskus	38 745		
Vesiensuojelu- ja tielaboratorio	17 950		
Kirvesmiehenkatu 2, muutostyö	7 950		
Koulutanhuan lasten päiväkoti	4 125		
Laajasalon kirjasto	10 000		
I linja 1:n saneeraus	19 630	253 850	
yhteensä		393 017	

Kertomusvuonna valmistuneet rakennuskohteet

*Valmistu-
neet raken-
nuskohteet*

Urakalla:

Roihuvuoren vanhusten asuinrakennus	13 600		
Talin jalkapallohalli	76 300		
Pajalahden lasten päiväkoti	3 400		
Etelä-Jakomäen tilap. LKP	1 071		
tilapäiset kansakoulut	5 265	99 636	

Osaston omana työnä:

HKR:n läntinen tukikohta	23 270		
Marian sairaalan Lauttasaaren hoito-osasto	13 425		
Tahvonlahden lastentalo	3 540		
Kaupunginpuutarha, kasvihuone	3 960		
Auroran sairaalan keittiö	4 800	48 995	
yhteensä		148 631	

Väestönsuojat:	m ³
– Myllypuron kalliosuoja	34 400

Koneteknillinen toimisto

<i>Asiantuntija-apu</i>	Toimisto antoi asiantuntija-apua kaupungin eri laitoksille ja hallintokunnille alaansa kuuluvissa kysymyksissä sekä valvoi omien työkohteiden lisäksi myös muiden kaupungin omistamien kiinteistöjen LVI-, säätö- ja sähkölaitteiden hoitoa ja kuntoa liikelaitoksien hallinnassa olevia kiinteistöjä lukuunottamatta.
<i>Valvonta-tehtävät</i>	Eri hallintokuntien KVR-urakoissa, kuten esim. Helsingin veroviraston, Kontulan kirjasto- ja nuorisotalon sekä Mellunmäen lasten päiväkodin urakoissa, toimisto hoiti kaupungin puolesta työnaikaiset valvontatehtävät.
<i>Suunnittelu</i>	Uudisrakennusten suunnittelutehtävät hoidettiin pääasiassa yksityisten suunnittelutoimistojen avulla.

Katurakennusosasto

Henkilökunta ja organisaatio

<i>Johto</i>	Osaston päällikkönä toimi dipl.ins. Seppo Hirvonen ja toimistojen päällikköinä seuraavat: <ul style="list-style-type: none"> – hallintotoimiston dipl.ins. Olavi Enqvist – suunnittelutoimiston dipl.ins. Risto Nurmisalo – rakennustoimiston ja kunnossapitotoimiston dipl.ins. Esko Komonen – puhdistamatoimiston dipl.ins. Jorma Niemelä
--------------	---

<i>Henkilökunnan lukumäärä</i>	Henkilökunnan määrä kertomusvuoden lopussa	Kuukausipalkalla		Tuntipalkalla		Yhteensä
		M	N	M	N	
	Osastopäällikkö ja hallintotoimisto	6	17	–	–	23
	Suunnittelutoimisto	50	15	57	–	122
	Rakentamistoimisto	72	–	327	31	430
	Kunnossapitotoimisto	32	2	122	6	162
	Puhdistamatoimisto	90	24	70	20	204
	Yhteensä	250	58	576	57	941

<i>Koulutus</i>	Osaston henkilökunnasta osallistui koulutukseen 113 henkilöä, joista kaupungin järjestämille kursseille 25, työturvallisuuskursseille 21 ja eri järjestöjen järjestämille maksullisille kursseille 67 henkilöä. Osanottomaksut jälkimmäisille kursseille olivat 21 018 mk.
-----------------	--

Toiminta

Tilaukset

Osasto suoritti korvausta vastaan tilauksia kaupungin muille laitoksille ja osastoille sekä yksityisille. Kokonaislaskutus oli kertomusvuonna 12.0 (ed. v. 14.7) milj.mrk, josta kaupungin muiden

laitosten ja osastoiden osuus oli 9.4 milj.mk ja yksityisten osuus 2.6 milj.mk. Tilauksia oli kaikkiaan n. 1 700 kpl.

Kirjeenvaihto, luvat, lausunnot ym.

Kirjelmiä, lupia ja lausuntoja käsiteltiin seuraavasti:

	1973	1974
	kpl	kpl
saapuneita laskuja käsiteltiin	16 840	16 428
laskuja lähetettiin	1 600	1 700
urakkasopimuksia	38	30
hankintatilauksia	429	436
kirjaamoon saapuneita kirjeitä	3 943	3 920
kirjaamosta lähteneitä kirjeitä	1 825	1 763
kaivulupia	733	824
viemärikorkeusilmoituksia	1 013	1 065
viemäripiirustuksia tarkastettiin	268	241
viemäriiltoja annettiin	878	847

Suunnittelu

Kertomusvuoden aikana laadittiin suunnittelutoimistossa katujen, liikenneväylien, siltojen, viemäreiden ym. (konsulttien laatimat mukaan luettuina) piirustuksia yhteensä 800 kpl.

Katujen, teiden ja viemärien suunnittelu

Kantakaupungin alueella olivat suurimmat suunnittelukohteet Itäväylän länsipään ja Sörnäisten rantatien, Savonkadun, Viipurinkadun ja Teollisuuskadun liikennejärjestelyt, Aleksanterinkadun muuttaminen jalankulkukaduksi välillä Mannerheimintie—Fabianinkatu sekä muut ajankohtaiset liikennejärjestelysuunnitelmat.

*Kanta-
kaupunki*

Katu- ja viemärisuunnittelukohteista oli huomattavin Pasila-projektin kunnallisteknillisen suunnittelun koordinointi sekä kokoojaviemäreistä kantakaupungin ranta-alueiden mereen laskevien viemäreiden kääntäminen puhdistamoon. Suunnittelun eri vaiheissa olivat lisäksi Kaivopuiston—Eteläsaatan ja Laivasillankadun—Tähtitorninvuoren sekä Katajanokan, Ruoholahden ja Kampin kokoojaviemärit.

Elie Saarisentien ja Kehä I:n suunnittelua jatkettiin sekä aloitettiin Valtatie no 2 tiesuunnitelman laatiminen yhteistoiminnassa tie- ja vesirakennushallituksen kanssa ja saatettiin loppuun Tuusulan tien ja Asesepäntien liittymän rakennussuunnitelmat. Katu- ja viemärisuunnittelun kannalta merkittävin kohde oli Haaga—Vantaan projektialue.

*Läntiset ja
pohjoiset esi-
kaupunkialueet*

Katu- ja viemäritöiden suurimmat kohteet olivat Puistolän asemansuodun, Suurmetsän ja Ala-Malmin alueilla sekä kaavoitukseen liittyvä yleissuunnittelu ns. MaTaPuPu-projektialueella. Viikintie rakennussuunnittelu aloitettiin Hämeentie—Pihlajamäki ja Tattariharjuntie Itäkatu—Radanvarstie välillä.

*Itäiset esi-
kaupunkialueet*

Liikenneväylien suunnittelu käsitti Itäväylän rakennussuunnittelua Kulosaarissa sekä katu- ja viemärisuunnitelmia Kulosaaren, Laajasalon, Vuosaaren ja metroasemien alueilla. Itäkeskuksen suunnitteluun ja kaavoitukseen liittyvät selvitystyöt aloitettiin.

Siltojen suunnittelu

Osasto suunnitteli seuraavat sillat:

- Merihaan jalankulkusilta
- Pirkkolantien jalankulkusilta
- Viikintien jalankulkusilta
- Kaupinmäenpolun alikäytävä Lassilassa
- Puntarintien alikäytävä Lassilassa
- Ratapihantien alikäytävä Pasilassa
- Asesepäntien alikäytävä Metsälässä
- Lauttasaaren—Kaskisaaren välinen jalankulkusilta

Kertomusvuonna valmistuneet sillat:

- Rautatiesilta Valtatie n:o 3:n yli Haagassa
- Koskelantien risteysilta Koskelassa
- Hopeasalmentien uusi silta sekä Metrotunneli Kulosaaressa
- Haagan risteysilta Valtatie n:o 3:n yli
- Haagan risteysilta Nuijamiestentien yli
- Puntartien alikäytävä Lassilassa
- Metsämäen alikäytävä n:o 6 Käpylässä
- Korkeasaaren silta Mustikkamaa—Korkeasaari
- Laajasuontien jalankulkusilta Valtatie n:o 3:n yli
- Santavuorentien jalankulkusilta Valtatie n:o 3:n yli
- Keravanjoen jalankulkusilta Siltamäessä
- Suurmetsäntien jalankulkusilta Jakomäessä
- Väliaikainen jalankulkusilta Muurimestarintien yli Keskuspuiston kohdalla
- Rakenteellisia jalankulkutasoja Itä-Pasilassa: mm. Sähköttäjänkadun jalankulkusilta Asemapääl-
liköncadun yli ja Resiinakujan jalankulkusilta Ratamestarinkadun yli

Kaikki valmistuneet ajoneuvoliikenteen sillat, Metrotunneli, alikäytävät, Itä-Pasilan jalankulkutasot sekä Laajasuontien ja Santavuorentien jalankulkusillat ovat teräsbetonia, muut jalankulkusillat ovat kantavilta osiltaan terästä, kannet puuta.

Valmistuneiden siltojen kustannukset olivat yhteensä 17.8 milj.mk.

Lisäksi maksoi kaupunki kertomusvuonna valmistuneista tie- ja vesirakennuslaitoksen rakennuttamista Valtatie n:o 3:n silloista n. 7.2 milj.mk sekä VR:n rakennuttamista Martinlaakson radan silloista n. 17 milj.mk.

Uudisrakennustyöt

*Kadut, lii-
kenneväylät,
tiet ja rauta-
tiet*

Suurimpia kadunrakennuskohteita olivat Pasilan, Haagan ja Vuosaaren kadut sekä suurimmat lii-
kenneväyläkohteet Itäväylän Kulosaaren ja Vartiokylän kohdilla, Nuijamiestentie—Nurmijärventie
ja Vihdintie.

Uusia katujen, liikenneväylien ym. yleisten alueiden rakentamiseen käytettiin kertomusvuonna yht.
61.38 (ed. v. 49.05) milj.mk ja Martinlaakson radan rakentamiseen 18.75 (15.89) milj.mk.

Kertomusvuonna rakennettiin katuja seuraavasti:

Työpiiri	Rakennetun kadun tai kadunosan pituus m	Rakennettu katuala, m ²			Yhteensä pääll.
		Ajorata pääll.	Pyörätie pääll.	Jalkakäytävä pääll.	
Läntinen	4 675	68 259	—	20 568	88 827
Malmin	5 002	65 011	2 163	8 668	75 842
Herttoniemen	4 201	28 735	4 285	22 579	55 599
Herttoniemen aluerakentajat	360	3 290	—	1 950	5 240
Katujen kunnossapito	281	5 216	1 360	4 181	10 757
Yhteensä	14 519	170 511	7 808	57 946	236 265

Katujen, teiden, liikenneväylien, jalankulkuteiden, jalkakäytävien ja yleisten paikkojen pituus ja pinta-ala v. 1878–1974

Vuosi	Pituus (m)	Pinta-ala (m ²)	Vuosi	Pituus (m)	Pinta-ala (m ²)
1878	27 748	538 615	1960	399 005	4 923 020
1880	32 390	602 121	1965	542 802	6 568 803
1890	43 260	866 554	1966	577 175	6 896 331
1900	50 502	994 592	1967	611 813	7 233 613
1910	85 186	1 764 644	1968	644 867	7 636 177
1920	144 712	2 219 715	1969	687 374	8 077 612
1930	168 447	2 706 698	1970	716 398	8 371 127
1940	216 539	3 368 960	1971	736 663	8 675 052
1945	299 471	3 474 332	1972	769 342	9 044 222
1950	283 840	3 797 176	1973	787 866	9 291 481
1955	333 057	4 142 820	1974	802 385	9 527 746

Kertomusvuonna rakennettujen uusien viemäreiden yhteispituus oli 46 134 jm, josta katurakennusosaston rakentamaa 38 926 jm ja aluerakentajien rakentamaa 7 208 jm. Viemäreistä oli muoviputkea 1 605 jm. Tarkastuskaivoja rakennettiin yhteensä 911 ja sadekaivoja 450 sekä uusittiin viemäreitä yht. 1 842 jm.

Viemärit

Suurimmat viemärinrakennuskohteet olivat Suutarilan, Puistolan asemanseudun, Tapaninkylän, Suurmetsän, Malmin ja Haagan viemärit sekä kokoojaviemäritunneli Konala–Pasila.

Uusien viemäreiden ja pumppaamojen suunnittelu- ja rakentamiskustannukset olivat yhteensä 32.01 (32.16) milj.mk. Lisäksi viemärien uusimiseen käytettiin 2,17 milj.mk (1,64) milj.mk.

Viemärien yhteispituuden kasvaminen v. 1880–1974

Vuosi	Pituus (m)	Vuosi	Pituus (m)
1880	26 880	1960	373 817
1890	32 180	1965	573 960
1900	38 854	1966	650 093
1910	69 271	1967	715 921
1920	93 331	1968	812 878
1930	121 877	1969	877 063
1940	185 746	1970	923 827
1945	201 563	1971	977 145
1950	248 588	1972	1 011 962
1955	278 906	1973	1 053 566
		1974	1 099 700

Jätevedenpuhdistamot ja -pumppaamot

Rakennustyöt Vuoden 1974 aikana käytettiin jäteveden puhdistus- ja poistojärjestelyihin rahaa 6.1 milj.mk. Tämän lisäksi viemäreiden rakentamismäärärahoista käytettiin 1,0 milj.mk pumppaamoiden rakentamiseen.

Vuoden aikana valmistuivat Talin puhdistamon lietteenkuivauslaitos ja kloorittamo sekä Herttoniemen puhdistamon uusi esikäsittelyosasto. Lisäksi suoritettiin runsaasti uusimis- ja kunnostustöitä eri puhdistamoilla.

Samoin valmistuivat vuoden aikana Hanasaaren, Keravanjoen ja Rastilan pumppaamot.

Käyttö ja hoito Puhdistamoiden ja pumppaamoiden käyttö- ja hoitokustannukset olivat ilman kuukausipalkkaisen henkilökunnan palkkoja yhteensä 11,3 milj.mk.

Vuoden lopussa oli käytössä kaikkiaan 39 jätevedenpumppaamaa ja 10 biologista jätevedenpuhdistamaa.

Haudutettua lietettä syntyi noin 300 000 m³ joka kuivattiin keskimäärin 10–25 %:seksi. Noin puolet lietteestä ajettiin kuivattuna kaatopaikoille tai niitä vastaaviin sijoituskohteisiin, pelloille ajettiin noin 1/5 ja loput puistotyömaille, tieluiskiin yms. hyötykäyttöön. Puhdistamoiden toimintaa kuvaavia tietoja esitetään taulussa 1, sivu 377.

Suunnittelu Vuoden aikana valmistui useita puhdistamojen täydennys-, uusimis- ja korjaussuunnitelmia, jatkettiin Lauttasaaren ja Viikin puhdistamoiden laajentamisen sekä Munkkisaaren esikäsittelyrakennuksen uusimisen suunnittelua. Samoin on jatkunut jätevesien poistotunnelijärjestelmän suunnittelu. Lisäksi on suunniteltu uusia jätevedenpumppaamoita.

Jätevedet

Yhteistyö muiden kuntien kanssa Vantaan kaupungin kanssa tehtiin lisäsopimus vuosiksi 1974–76 (2.5 milj.m³/v) koskien sen jätevesien johtamista Helsingin kaupungin viemäriverkkoon ja edelleen Viikin jätepuhdistamoon. Sopimuksen mukaisesti tuli Vantaan kaupungin maksettavaksi sen ja Keravan kaupungin osuutena Suutarilan, Siltamäen, Pukinmäen ja Vartiokylänlahden pumppaamoiden sekä Viikin ja Vuosaaren puhdistamoiden käyttö- ja hoitokustannuksista 1,2 milj.mk sekä lisäsopimuksen määräämänä osuutena 0,19 milj.mk Viikin puhdistamon pääomakustannuksia.

Jätevesimaksu Kertomusvuoden puolesta välistä lähtien päästiin keräämään ensimmäisen kerran jätevesimaksua viemärlaitoksen pääoma- ja käyttömenojen kattamiseksi. Normaali taksa oli 80 p/m³. Jätevesimaksun tuotto oli kertomusvuonna n. 12,5 milj.mk ja maksun perimiskustannukset 0.9 milj.mk.

Vesiensuojelulaboratorio

Puhdistamotoimiston vesiensuojelulaboratorio suoritti kertomusvuonna n. 33 600 analyysiä kemian laboratoriossa, 8 300 analyysiä mikrobiologian laboratoriossa sekä 640 analyysiä planktonlaboratoriossa. Ulkopuolisilta laboratorioilta tilattiin mm. C¹⁴-aktiivisuuden mittauksia (3200 kpl) sekä maa- ja lieteanalyyskejä. Laboratorion käyttömenot olivat 466 000 mk. Lisäksi käytettiin laitehankintoihin 51 000 mk.

Jäteveden puhdistusmenetelmien kehittämistutkimuksista mainittakoon Kyläsaaren ja Viikin puhdistamoilla käynnissä olevat fosforinpoistokokeilut sekä vesilaitoslietteen ja jäteveden yhteiskäsittely- ja mädätyskokeilut. Lietetutkimuksissa suoritettiin eri saostuskemikaalien vertailuja sekä keuhkotiini ylijäämälietteen erilliskäsittelyä separoimalla. Lietteen ja eri täytemateriaalien yhteiskompostointia kokeiltiin puolimittakaavassa sekä jatkettiin naaperan lietesiedon mittaamiseen rähtäviä kasvinviljelykokeita sekä astia- että kenttäkokeina.

Helsingin ja Espoon merialueiden tilan seurantalutkimuksia jatkettiin. Phjäläimistön kartoitustutkimusta jatkettiin ja uutena veloitustutkimuksena käynnistettiin rantaveden kasviyhdyksuntiin kohdistuva kartoitustutkimus konsulttivoimin. Vastaanottovesistön rehevöitymismekanismeihin ja mm. typen sidontaan kohdistuvaa komivuotista tutkimusta jatkettiin. Helsingin itäisen ydinvoimalan sijoittamiseen liittyvät hydrologiset selvitykset vietiin loppuun.

Mittaus- ja tutkimustoiminta

Suunnittelutoimiston mittausjaos suorittaa maaperätutkimuksia ja tutkimusmittauksia suunnittelu- toimiston muiden jaosten toimeksiannosta sekä työaamittauksia rakentamistoimiston toimeksiannosta. Mittausten ja maaperätutkimusten kustannukset olivat 1,3 milj.mk.

Tielaboration tutkimukset kohdistuvat pääasiassa kestopäällysteiden valvontaan sekä kiviaines- ja maalajitutkimuksiin. Näytteet ja niistä tehdyt määritykset jakautuvat seuraavasti:

Tielaboratorio

	näytteet kpl	määritykset kpl
– asfalttipäällysteet	750	2 930
– kiviainekset ja maalajit	105	116
Yhteensä	855	3 046

Tielaboration kustannukset ilman palkkoja olivat 26 148 mk.

Kunnossapitotyöt ja liikennejärjestelyt

Katujen, teiden ja yleisten paikkojen korjaus- ja kunnossapitokustannukset olivat seuraavat:

*Katujen
kunnossapito- ja
päällystys-
työt*

	mk
– päällystetyt kadut	2 664 819
– soratiet	423 605
– paikallistiet	148 330
– sillat	168 870

Katujen päällysteiden uusimiskustannukset olivat 2 766 362 mk ja katunimikilpikustannukset 85 206 mk.

Pääosa päällystystyöistä suoritettiin osaston tilauksien mukaan urakoitsijoiden toimesta. Omana työnä suoritettiin ajoratojen paikkausta kylmällä bitumiemulsiomassalla (Korsal-massa) 1 406 tn ja valuasfaltilla 1 522 tn. Lisäksi käytettiin Korsal-massaa 2 260 tn katurakennusosaston ja kaupungin muiden laitosten suorittamien kaivantojen väliaikaiseen päällystykseen. Urakoitsijoiden toimesta suoritettiin paikkausta etupäässä talvi- ja kevätkaudella valuasfaltilla yht. 1 199 tn.

Eri päällystelajien jakauma oli seuraava:

Ajoradat:	m ²
– valuasfalttipäällysteet	115 000
– asfalttibetonipäällysteet	300 000
– kantavan kerroksen bitumisorapapäällysteet	270 000
Jalkakäytävät:	
– valuasfalttipäällysteet	3 300
– asfalttibetonipäällysteet	54 000

Pihat ja hallit:

— asfalttibetonipäällysteet	37 000
— bitumisorapapäällysteet	35 000

Yhteensä 814 300

Asfalttipäällysteiden jyrintää suoritettiin 66 000

Liikennejärjestelyt

Kaupunginhallituksen ja kaupunkisuunnittelulautakunnan määräyksestä tehtiin lukuisia liikennejärjestelyjä. Niiden kokonaiskustannukset olivat 3 553 978 mk.

Suurimpia liikennejärjestelyjä olivat Tuusulantien ja läntisen suunnan joukkoliikennekokeilun järjestelyt.

Ajoratamerkinta-, liikennemerkki- ja suojakaidetöitä tehtiin seuraavasti:

— kaistaviivoja maalattu	84 415 jm	— uusia liikennemerkkejä asenn.	1 151 kpl
— kaistaviivoja tehty massasta	5 242 »	— liikennemerkkejä uusittu	2 187 »
— paikoitusviivoja maalattu	1 650 »	— liikennemerkkitankoja oikaistu	14 333 »
— reunaviivoja maalattu	63 680 »	— liikennemerkkejä poistettu	202 »
— reunaviivoja tehty massasta	1 772 »	— liikennemerkkitankoja uusittu	1 847 »
— seebrasuojateitä maalattu	6 077 »	— liikennemerkkejä puhdistettu	18 369 »
— seebrasuojateitä tehty massasta	24 860 »	— joukkoliikenneportaaleja	108 »
— ajoratamerkintämaalaa käytetty	7 378 »	— uutta suojakaidetta tehty	613 »
— ajoratamerkintämassaa käytetty	134 120 »	— suojakaidetta korjattu	1 312 »

Puhtaanapito-osasto**Henkilökunta***Organisaatio ja henkilökunta*

Osaston päällikkönä toimi puht.pitopääll. Heikki Saarento. Henkilökuntaan kuului kertomusvuoden lopussa 24 (ed. v. 24) vakinaista ja 5 (5) tilap. viranhaltijaa sekä 65 (63) työsopimussuht. toimihenkilöä. Koko henkilökunnan lukumäärä vaihteli viikottain olfen pienimmillään syyskuussa (708) ja korkeimmillaan (873) tammikuussa.

Toiminta**Kalusto***Ajoneuvot ja työ-koneet*

Osaston pysyvässä käytössä oli kertomusvuonna kaupungin omistamia moottoriajoneuvoja ja tärkeimpiä työ-koneita seuraavasti:

		ed. v.
— kuorma- ja erikoisautoja	107	(98)
— pakettiautoja	11	(14)
— kasteluautoja	2	(3)
— lakaisukoneita, isoja	19	(17)
— lakaisukoneita, pieniä		(2)
— lakaisuimuri	1	(1)
— tiehöyliä	17	(18)
— traktoreita, kumipyöräisiä	140	(132)